

BINNENLANDSE VEILIGHEIDSDIENST

FA 1774/7106
11 SEPT 1950

'S-GRAVENHAGE, 6 September 1950
Javastraat 68

No. 92056

Bijl.: één

GEHEIM

Betr.: Vergadering "Groter
Nederland Actie"

Door de te 's-Gravenhage gevestigde Vereniging "Groter Nederland Actie" (G.N.A.), is op 23 Augustus j.l. een bijeenkomst belegd te Amsterdam, blijkbaar voor genodigden, om te komen tot de oprichting aldaar van een afdeling. De bijeenkomst stond onder leiding van Dr W.K.H.FEUILLETAU DE BRUYN.

Ter vergadering is verspreid een "rapport" waarvan een copie hiernevens gaat. Volgens het terzake handelende ambtelijke verslag, zou dit rapport zijn samengesteld door een niet bij name genoemde Luitenant-Kolonel van het KNIL en een "top-ambtenaar" van het Binnenlands-Bestuur.

Ter bekorting moge naar de inhoud van bijlage dezes verwezen worden.

HET HOOFD VAN DE DIENST,

Mr L. Einthoven.

AAN:

Z.E. de Minister President,
Z.E. de Minister v. Binnenlandse Zaken,
Z.E. de Minister v. Buitenlandse Zaken,
Z.E. de Minister v. Uniezaken en Overzeese
Rijksdelen,

te

'S-GRAVENHAGE.

DE GEVECHTEN IN MAKASSER IN MEI 1950 .

Het navolgende is een gevechterapport dat is opgesteld door een Luitenant-kolonel van het KNIL , een top-ambtenaar van het Binnelands Bestuur en een met een zeer belangrijke functie belaste Hoofdamtenaar van de staat Oost-Indonesië . Dit rapport werd 12 Juni aan het Algemeen Nederlands Persbureau aangeboden , met verzoek het over het telex-net te willen publiceren . Het ANP heeft aan dat verzoek niet voldaan , omdat over de Makassar affaire tevoren reeds een en ander over het Telexnet was vermeld " en ook gezien de recentere berichten in het enderheid met de majoor Pieters en de Generaal majoor Scheffelaar Missohien hebben sommige dagbladen b.v. Trouw , Nieuwe Courant , Nieuwe Haagse Courant er interesse voor , o.g. voor gedeeltelijke publicatie " .

Dit rapport is , nu een tweede gebeuren in Makassar de aandacht van het Nederlandse publiek in beslag neemt van betekenis . Uit de terzake gepubliceerde berichten , waaruit men zeer sterk de indruk krijgt , dat aan het Nederlandse Volk de waarheid over het laatste gebeuren in Makassar wordt onthouden , is er reden om aan te nemen , dat wat thans is gebeurd te Makassar een herhaling op veel ernstiger schaal is , van wat er in Mei 1.1. te Makassar is gebeurd .

Het valt dan ook ernstig te betreuren , dat dit uitvoerige rapport , niet op 12 Juni door het ANP is gepubliceerd . Tevens blijkt daaruit afdoende , dat de Nederlandse Regering volledig op de hoogte is geweest , van wat er te Makassar is geschied , maar dat ^{Zy} het Nederlandse Parlement en het Nederlandse Volk niet heeft ingelicht over het feit , dat de aanvallen op de KNIL kampementen een zorgvuldig beraamde poging is om die KNIL eenheden minstens te ontwapenen , zo niet te elimineren . De beschieting van de KNIL kampementen met mitrailleurs uit de lucht en van uit de zeezyde met een oorlogschip , dat wy aan de RIS hebben cadeau gedaan , kan dan ook niet anders worden opgevat als een vooraf beraamde aanval door de RIS -regering op Nederlandse troepen . Uit deze kwaadwillige daad van de RIS regering blijkt dus afdoende , dat de Nederlands-Indonesische Unie niet de minste reële waarde meer heeft en dat de politiek van de Nederlandse regering in Indonesië volkomen heeft gefaald.

HET RAPPORT OVER DE GEVECHTEN VAN 16 MEI 1950.

De op 16 Mei 's morgens door geregelde en ongeregelde strijdkrachten van de V.S.I. ingesette aanvallen op de KNIL kampementen te Makassar , is een zorgvuldig beraamde poging geweest om de KNIL-eenheden minstens te ontwapenen , zo niet te elimineren . Aangenomen mag worden , dat als de opzet geslaagd was , spoedig daarna de overige KNIL detachementen in Zuid Celebes zouden zijn aangevallen . De beide voorafgaande dagen was vergeefs getracht om het KNIL te Makassar te provoceren . Enkele vechtpartijen tussen militairen waren voorgevallen . Een soldaat van het V.S.I. leger deed hierby een poging om een handgranaat te werpen , wat werd verhinderd door enige Menadonese soldaten . In de morgen van de 15de werden de toegangswegen tot de KNIL-kampementen afgezet en later ook de voornaamste wegen in de stad , Beweerd werd , dat de Ambonnezen ongeregelheden wilden veroorzaken . De geregelde en ongeregelde troepen begonnen in het wilde weg te schieten en deden het voorkomen alsof onbekende gewapende groepen aanvallen deden op enkele belangrijke gebouwen , o.a. het telefoonkantoor . Enige onschuldige Indonesische burgers werden gedood of gewond . Een geuniformeerde guerilla-stryder (door de bevolking " gorilla " genoemd) , stormde de soos " De Harmonie " binnen , op zoek naar zich daar schuil houdende Nederlanders . Hy verwondde de controleur B.B. J.Th. Drop dodelijk met enkele schoten

in de buik, na te hebben uitgeroepen "blanda boesoek" (rot-Hollander). Vroeg in de middag was het drama beëindigd.

De volgende morgen omstreeks 9 uur werd de aanval op alle zeven KNIL-kampementen gelijktijdig ingezet. Hiervan ligt het nieuwe Tello-kampement op km. 7 ten Oosten van de stad, het A.A.T. kampement aan de N.O. rand van de stad; het Boomstraat kamp ongeveer in het Noorden, de kampementen van Infanterie I, KIS en de Genie aan het Z.W., dichtbij en langs de zee, terwijl de Samboeng Djawa - en Mabo-angin kampementen op vrij geringe afstand ongeveer ten Z.W. van laatstgenoemd complex liggen.

By sommige van deze acties schoot de vyand op de vluchtende kampenbevolking. Waargenomen is, dat o.a. dat een vrouw met kind van ongeveer een jaar oud en een oude man, die reeds gevlucht was in een greppel, gedood werden.

Het door omstandigheden zwak bezette Samboengdjawa kamp, werd in de loop van Woensdag middag genomen, nadat de verdedigers alle minuten hadden verschooten. De noble overwinnaars kleedden de vrouwen naakt uit en maakten tegen hen obscene opmerkingen en bewegingen. Het Mabo-angin kamp weerstond een zeer zware aanval, maar ontving van uit het KIS kampement aanvulling van de snel slinkende munitievoorraad. De kampementen Infanterie I, KIS en Genie werden van verschillende zyden zwaar bestookt met vuur uit automatische wapens, mortieren en geweren. Op de ten Zuid Westen van het kamp gelegen kaap Tandjoeng Moenga, had de vyand zich ingezwoven. In de loop van Woensdagmorgen werd hy door vuur van het KNIL byeen gedreven en vervolgens vernietigd.

In het Zuiden, op de Strandweg, hadden de VSI. troepen het ziekenhuis Stella Maris bezet en ervoor een mitrailleurstelling opgeworpen. Deze werd na korten tyd geheel vernietigd door Bronvuur vanuit de KIS en Genie kampementen. Slechts een overlevende kon zich reddend door in zee te springen. De APRIS, zich nog steeds noemende TNI, verloor hier ongeveer 60 doden. De voorzyde van het Ziekenhuis is beschadigd.

Ook de bezetting van het kampement aan de Boom straat, kon zich de vyand van het lyf houden. In de loop van de 17de Mei werd het om tactische redenen ontruimd.

Het Tello kampement kreeg dien middag tydelijk steun van een uit Pare Pare arriveërd gewapend KNIL-convooi. Dit moest zich vechtend de weg banen naar het A.A.T. kampement en verdaar dwars door de stad naar het KIS-kampement. Tydens deze tocht, die 2½ uur duurde, moest onophaudelyk stryd worden geleverd tegen aanvallende TNI-eenheden. Het A.A.T. kamp werd onder dekking van een kort daarop passerende KNIL-colonne, die van Faloppo afkomstig was, ontruimd.

In de loop van Woensdag middag stelde de Bataljonscommandant van Infanterie I aan de commandant van de ten Oosten van dit kampement aanwezige eenheden van de Siliwangi divisie voor, het vuren te staken en de geregelde APRIS troepen 300 meter te doen terug trekken en zyn eigen troepen terug te nemen van de buitenmuur, opdat de guerilla's konden worden opgeruimd. Dit werd op handslag tussen een APRIS en een KNIL officier overeengekomen. Een kwartier later toen het KNIL bezig was met het uitvoeren van deze maatregel, openden de APRIS troepen een moorddadig vuur op het kampement, met als gevolg 5 gewonden en 2 doden, allen vrouwen en kinderen, en vielen dit aan. Het KNIL, dat zich tot op dat moment met grote zelfbeheersing tot de verdediging, zy het dan ook op krachtadige en effectieve wyse had bepaald, toonde nu een ogenblik zyn volle kracht. Een uitval in Oostelyke richting werd gedaan, waarbij gestoten werd op een berde van naar schatting 500 man, bestaande uit diverse afdelingen van geregelde troepen, waaronder vele franc-tireurs. Deze berde werd snel uiteen geslagen, waarop de vyand in Oostelyke en Zuid Oostelyke richting werd vervolgd. Het Samboengdjawa kamp werd tydens deze actie veroverd en de daar nog steeds gevangenen gehouden Kameraden werden bevryd. Deze voor de vyand fatale actie kostte hen grote verliezen. Daar hy de kampenbevolking als dekking gebruikte, vielen ook hieronder enige slaacht-offers. By deze actie bleek, dat de TNI zich niet had ontzien om

ook het Dadi-ziekenhuis in critieke momenten als dekking te gebruiken.

Door een list gelukte het franc-tireurs om vuur van de T.N.I. naar het Militair Hospitaal te trekken. Zij klommen in, er achter staarde, bomen en beschoten van daar de aan de voorzijde gelegen T.N.I. eenheden. Deze meenden, vanuit het Militair Hospitaal te worden beschoten. Dit misverstand kon met veel moeite worden opgelost. Het Nederlands Stafkwartier Oost Indonesië werd Dinsdagavond zwaar beschoten door de T.N.I. en kreeg een passend antwoord. De vijand zag daarop zijn "vergissing" in. Op 16 en 17 Mei werden de gevangenen van de gevangenis aan het Hoge pad met behulp van trucks en ladders onder leiding van T.N.I. officieren of onderofficieren, over de muren heen bevrijd, bewapend en ingelijfd bij de guerillastrijders. Hieronder bevond zich geboefte met gevangenisstraffen tot 15 jaar toe, wegens moord en dergelijke zware misdrijven. Ook de gevangenis aan de Lajangweg werd met hetzelfde doel leeggehaald.

UNCI ZEER VERONTWAARDIGD.

De military observers van de UNCI kwamen tussenbeide om staking van de vijandelijkheden af te dwingen. Enkele malen hield het KNIL op met vuren, maar was na korte tijd genoodzaakt om weer van zich af te slaan, aangezien de tegenpartij zich niet aan de gemaakte afspraken hield. De 18e om 12 uur 's middags (Hemelvaartsdag) kwam de "ceasefire" tot stand. Om de nog door het KNIL bezet gehouden kampementen werden veiligheidszones uitgezet, die onder bewaking van het KNIL kwamen te staan en waar de strijdmacht van de V.S.I. niet mag komen. Hier omheen wordt gepatrouilleerd door gemengde Nederlandse M.P. en APRIS MP-patrouilles.

De volgende nacht moest er nog op, zich in de Zuidelijke veiligheidszone ophoudende, groepen gewapende lieden worden geschoten. In de nacht van Vrijdag op Zaterdag beraamde de, voor deze gelegenheid als burgers geklede, T.N.I. red caps een aanval op het Matoeangin-kamp. Onder bedreiging met algehele vernietiging zagen zij daarvan af. Vanuit het Z.W. nadersluipende vijandelijke groepen werden met vrij fel automatisch vuur verdreven. Ook Zaterdagavond viel van die richting uit nu en dan automatisch vuur waar te nemen. Beide volgende dagen verliepen zonder incidenten.

Na enige dagen deze tragische geschiedenis geheel te hebben verzwagen, riep op Vrijdagavond 19 Mei Radio Djakarta een communiqué om, ongeveer als volgt:

"Blijkens mededeling van het Min.v.Defensie zijn er de laatste dagen schietpartijen in Makassar voorgekomen, waaraan onderdelen van het leger van Indonesië en het KNIL deelnamen. Vooral onder de jongeren (pemoeda's) blijkt veel vijandschap jegens het KNIL en de Nederlanders voor te komen. Indien de toestand in Makassar niet verandert, zal de overheid zich genoodzaakt zien om de Nederlandse leden van het KNIL en de Nederlanders, onder bescherming te nemen".

Tot zover het bericht. De indruk ontstond, dat hier op internering werd gezinspeeld. Vanzelfsprekend stelt de Ned.gemeenschap niet de minste prijs op deze soort bescherming door troepen van dit allooi.

De plaatselijke UNCI-officieren hebben de volle verantwoordelijkheid voor bovenvermelde gebeurtenissen op de APRIS gelogd. Evenmin hebben zij de, onder de gegeven omstandigheden aanmatigende eis, gesteund, dat het KNIL uit Makassar zou worden verwijderd en zijn gepantserde eenheden zou overgeven aan de APRIS. Het voldoen aan deze eis als voorwaarde tot beëindiging van de vijandelijkheden zou trouwens zelfmoord hebben betekend.

Ongunstige vooruitzichten.

Nogmaals heeft het KNIL dus zijn volkomen superioriteit over het leger van de V.S.I. getoond. Met grote zelfbeheersing onder herhaalde provocaties heeft het de aanval afgewacht en de tegenstander hondardvoudige verliezen toegebracht.

Uiterlijk 26 Juli a.s. houdt het KNIL op te bestaan. Tot nu toe heeft een klein deel gelegenheid gekregen over te gaan naar het V.S.I.-leger. De overgang op grote schaal wordt gesaboteerd. Men haat zijn oude vijand, het KNIL, tegenover hetwelk men bovendien een diep geworteld minderwaardigheidscomplex heeft. Het technisch inferieure T.N.I.-leger moet het overgrote deel van het V.S.I.-leger blijven vormen. Voor de Nederlandse gemeenschap te Makassar (ca 5500 zielen) ontwikkelen de verhoudingen zich ongunstig.

Sinds de komst van de T.N.I. troepen, (Worang Bataljon) op 24 April j.l. zijn enkele honderden Nederlanders zonder consideratie uit hotels, pensions en woonhuizen gezet en van personenauto's en trucks beroofd. Na 3 Mei zijn een 9-tal vooraanstaande Nederlanders gearresteerd, z.g. omdat zij zijn verdacht in de Aziz-affaire. Niemand gelooft, dat zij inderdaad daarbij betrokken zijn geweest. Behalve één hunner zijn zij door de Regering van de Staat Oost Indonesië in belangrijke functies geplaatste ambtenaren. In deze rechtsstaat heeft de militaire overheid zich niet ontzien om op hen de wrok te verhalen, die zij in de vervulling van hun plicht bij zekere elementen hebben opgewekt. In opdracht van de Regering van Oost Indonesië traden zij n.l. in hun onderscheidene posities op tegen onrust verwekkende elementen of vervulden op andere wijze hun taak binnen de grenzen van Recht en Wet.

Het binnenland van Z.C. is in handen van, door de T.N.I. bewapende guerillagroepen, die een ernstige terreur uitoefenen op alle lagen van de bevolking. De handel ligt stil en heeft door diefstal en plundering -in het bijzonder tijdens de gevechten- voor miljoenen guldens aan directe schade geleverd. Het maatschappelijk leven is ontvriest, Makassar is in handen van een wrekgierige, onrechtvaardige militaire overheid. Door de gebeurtenissen van 14 tot 18 Mei, die grote verwoestingen en vele honderden slachtoffers hebben gekost, -in het bijzonder onder/kampongbevolkingen, tussen welke T.N.I. en guerilla's opereerden- zijn de tegenstellingen zeer verscherpt. Makassar is geen plaats meer, waar Nederlanders in de naaste toekomst onder dragelijke omstandigheden zouden kunnen leven en medewerken aan de opbouw.

Er zijn slechts weinig Nederlanders, die niet vurig hopen Makassar definitief te kunnen verlaten. Zij vertrouwen, dat de Nederlandse Regering de noodzaak daarvan zal inzien en prompt maatregelen zal treffen. Moge het door de Nederlandse bevolkingsgroep te Makassar in haar Regering gestelde vertrouwen althans ditmaal niet worden beschaamd.